

ВІДГУК

офіційного опонента,
доктора психологічних наук, професора
Омельченко Марини Сергіївни
на дисертацію Кантаржи Віталія Костянтиновича
«Корекція предметно-практичної діяльності дітей старшого дошкільного віку з порушеннями моторної сфери засобами фізичного виховання»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.03 – корекційна педагогіка
(016 – Спеціальна освіта), представлену до захисту в
Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова

Актуальність дисертаційної роботи Кантаржи В. К. «Корекція предметно-практичної діяльності дітей старшого дошкільного віку з порушеннями моторної сфери засобами фізичного виховання» зумовлена тим, що побутова, учбова та трудова адаптація дітей з особливими освітніми потребами значною мірою залежить від ступеня сформованості в них саме предметно-практичної діяльності. Особливо це стосується дошкільників із порушеннями опорно-рухового апарату, зокрема з парезами верхніх кінцівок і несформованими кистьовими функціями. Робота, що розглядається, присвячена вирішенню цієї проблеми. Відтак, логічним є те, що сформована на відповідному рівні предметно-практична діяльність сприятиме підвищенню ефективності загальної соціальної адаптації дітей із порушеннями функцій верхніх кінцівок.

У передмові дисертації викладено відповідні структурні елементи – мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, наукову новизну і практичну значущість отриманих результатів.

У першому розділі «Сучасний стан проблеми предметно-практичної діяльності осіб з порушеннями опорно-рухового апарату»: проаналізовано різні аспекти досліджень предметно-практичної діяльності у осіб з особливими освітніми потребами, зокрема, з порушенням опорно-рухового апарату; обґрунтовано методологічні основи адаптивного фізичного виховання дошкільників із порушеннями опорно-рухового апарату, описано

методи корекції кистьових функцій у дошкільників з парезами верхніх кінцівок засобами фізичного виховання. Окремо охарактеризовано спеціальні принципи трудотерапії в фізичній реабілітації осіб з порушеннями опорно-рухового апарату, а також особливості трудової діяльності старших дошкільників із порушеннями кистьових функцій.

В другому розділі «Можливості фізкультури та трудотерапії в предметно-практичній діяльності дітей дошкільного віку»: описано кистьові функції людини та особливості їх моніторингу; охарактеризовано засоби адаптивного фізичного виховання. Також на даному етапі дослідження проаналізовано специфіку трудотерапії в сучасному закладі дошкільної освіти: форми, засоби і методи трудотерапії, авторські тренажери та система безпеки в процесі їхнього використання.

В третьому розділі «Комплексна методика корекції предметно-практичної діяльності старших дошкільників засобами фізичного виховання і трудотерапії» представлено: авторську класифікацію кистьових функцій у дошкільників (силові, координаційні, швидкісні); методику діагностування стану кистьових функцій у дошкільників; особливості предметно-практичної діяльності старших дошкільників з парезами верхніх кінцівок; методику використання фізичних вправ у корекції кистьових функцій. Далі розгорнуто представлено комплекси вправ для розвитку силових, координаційних та швидкісних функцій кистей, а також методика використання трудових дій в корекції кистьових функцій на стенді «Мураха» і верстаті «Майстер-ломайстер». Наприкінці розділу автор наводить результати експериментального дослідження ефективності комплексної методики корекції кистьових функцій за підсумками формувального педагогічного експерименту.

Робота Кантаржи В. К. чітко структурована із дотриманням академічних вимог до оформлення кандидатських дисертацій. Всі три частини логічно з'єднані за змістом і послідовно вирішують поставлені перед дослідженням завдання. Отримані результати мають як теоретичне, так і

практичне значення: вони можуть бути використані в навчальному процесі як відповідних вищих педагогічних закладів, так і під час практичної корекційної роботи з дітьми, які мають порушення моторної сфери.

Сформульовані висновки віддзеркалюють основний зміст дисертації. Головні положення дослідження Кантаржи В. К. представлено у 10 публікаціях, серед яких: 4 статті у наукових фахових виданнях України, 2 статті у зарубіжних виданнях. Отримані науково-практичні результати неодноразово заслуховувалися та обговорювалися фахівцями в галузі корекційної педагогіки та психології, а також спеціалістами з адаптивної фізичної культури на різних педагогічних форумах, одержали позитивну оцінку та підтримку.

Загальне позитивне враження від виконаної дисертаційної роботи Кантаржи В. К. не виключає необхідності висловлення порад і зауважень, які можуть покращити роботу і зробити її більш досконалою:

1. Не всі з наведених умовних позначень було використано в тексті дисертації: КР – когнітивна реабілітація, МІТ – мануально-інструментальна терапія, РЗ – реабілітаційні заходи, РФС – рухова функціональна система тощо.

2. У передмові, на с. 16, в другому абзаці при посиланнях на авторів не витримана ідентичність описання: в одних випадках стоїть тільки ім'я дослідника, в інших – ім'я та по батькові. Треба уніфікувати посилання і доповнити їх літерами по батькові.

3. В першому розділі: на с. 43, пункт 22 написано «ключка» (рос.) – треба виправити на «ключка» (укр.).

4. Пункти 1.4 і 1.5, можливо, було би доцільно об'єднати в один, більш ємний, зацентровуючи не на загальних принципах трудотерапії, а на практичних аспектах трудової діяльності в закладах дошкільної освіти в контексті сучасної концепції корекційної педагогіки. Про це нещодавно наголошував в своєму виступі на науково-практичній конференції в Харкові (21.02.2023) академік Бондар В.І., аналізуючи гострі проблеми трудового

навчання в сучасних закладах спеціальної освіти в Україні: ліквідацію трудових кімнат, виключення трудового навчання із програм, скорочення годин на трудову діяльність дітей, в той час коли в Європі дбайливо зберігають потенціал трудового навчання (Чехія, Франція, Польща). Відтак ручна праця набуває особливої актуальності, що обґрунтовано відображено в роботі Кантаржи В.К.

5. У бібліографію після першого розділу треба додати роботи Супруна М. О.

6. У другому розділі, на с. 63-64 наведено перелік усіх можливих кистьових функцій дорослої людини, що, можливо, є зайвим у контексті дослідження кистьових функцій у старших дошкільників.

7. На сторінках 79 і 81 потрібно переглянути доречність загальнофілософських ілюстрацій 2.1 і 2.2 (можливо, в науковій роботі, якою є дисертація, можна обійтися без них).

8. На с. 93-95 наведена достатньо велика цитата – більше 2 сторінок, яку краще скоротити до коректного обсягу.

9. Ще раз ретельно перевірити роботу з позиції її технічного оформлення: розташування таблиць, надання фотографій (чорно-білих або кольорових), оформлення додатків тощо.

10. Відредагувати текст роботи: прибрати русизми, необґрунтовані повторення фрагментів тексту, стилістичні недосконалості, покращити пунктуацію.

Проте, висловлені побажання не змінюють загальної позитивної оцінки рецензованої роботи. Дисертація є самостійною, цілісною науковою працею, а її результати мають безперечну наукову новизну та вагоме практичне значення.

Дисертаційна робота **Кантаржи Віталія Костянтинівича** на тему «Корекція предметно-практичної діяльності дітей старшого дошкільного віку з порушеннями моторної сфери засобами фізичного виховання» виконана на достатньому науковому рівні й повністю відповідає вимогам до

написання кандидатських дисертацій, що дозволяє рекомендувати її до захисту.

Офіційний опонент:

Доктор психологічних наук,
професор, професор кафедри
спеціальної педагогіки та
інклюзії Державного вищого
навчального закладу
«Донбаський державний
педагогічний університет»

М. С. Омельченко

Підпис Омельченко С. О. засвідчує

Начальник відділу кадрів ДДПУ

Є. С. Сілін